

THUYẾT MINH VỀ MỘT PHƯƠNG PHÁP (CÁCH LÀM)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS biết cách thuyết minh về một phương pháp, một thí nghiệm.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

HS đã luyện tập cách thuyết minh một thể thơ, thể loại văn học, một đồ dùng, công cụ, (bài thứ nhất là thuyết minh một loại văn bản, bài tiếp theo thuyết minh một đồ dùng, đồ vật, dựa vào cấu tạo, công dụng của nó). Bài này học cách thuyết minh một phương pháp, một cách làm. HS phải biết quan sát không phải là một khách thể bên ngoài, mà là hoạt động của mình, một hoạt động có mục đích, trừu tượng hơn. Nếu có điều kiện thuyết minh về một thí nghiệm vật lí, hoá học hay sinh vật thì tốt hơn, vì vừa có dụng cụ (đồ dùng thí nghiệm), vừa có hoạt động của con người. Nhưng điều này, đòi hỏi GV phải tìm hiểu về các môn học ấy mới làm tốt được. Ở đây tạm dùng ví dụ thông thường trong đời sống.

GV có thể tìm hiểu để cho HS thuyết minh cách làm một trò chơi, như chi chi chành chành, chơi ô ăn quan,... hoặc thuyết minh cách trồng cây, cách chăm sóc một loài hoa, cách cắm hoa,... Như thế, phạm vi của loại bài này rất rộng.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

Hoạt động 1. Đọc bài mẫu và nhận xét cách làm bài.

Bước 1. GV cho HS đọc bài (a) và nêu câu hỏi bài có những mục nào. Cho một HS khác đọc bài (b) và cũng nêu câu hỏi đó. Hỏi cả lớp hai bài có những mục nào chung, và vì sao lại như thế.

HS trả lời và GV củng cố cho biết đó là vì muốn làm một cái gì thì phải có nguyên vật liệu, có cách làm và có yêu cầu thành phẩm (tức là sản phẩm làm ra, tức là chất lượng). Mở rộng ra, làm cái gì cũng vậy.

Bước 2. Thuyết minh cách làm. Đây là phần quan trọng. GV cho HS lưu ý khi thuyết minh cách làm thì phải như thế nào. Cái nào làm trước, cái nào làm sau theo một thứ tự nhất định thì mới cho kết quả mong muốn.

Xong hoạt động 1 cho HS học phần *Ghi nhớ*.

Chú ý: Trong hai ví dụ trên, lời văn gọn, súc tích, vừa đủ.

Hoạt động 2. Hướng dẫn luyện tập.

Bài 1.

Bước 1. Nêu một đề bài : Thuyết minh một trò chơi thông dụng của trẻ em. Hướng dẫn HS nắm vững yêu cầu của đề.

Bước 2. Cách làm bài : ba phần (Mở bài, Thân bài, Kết bài)

Mở bài : giới thiệu khái quát trò chơi.

Thân bài phải có các mục : a) số người chơi, dụng cụ chơi ; b) cách chơi (luật chơi), thế nào thì thắng, thế nào thì thua, thế nào thì phạm luật ; c) yêu cầu đối với trò chơi.

GV hướng dẫn để HS biết từ hai bài mẫu trên vận dụng vào việc thuyết minh một đối tượng mới, làm cho HS biết khi cần thuyết minh một phương pháp, một cách làm thì phải làm gì, bắt đầu từ đâu, kết thúc ở đâu.

Bài 2*.

Cho HS đọc bài *Phương pháp đọc nhanh*. Bài này nội dung hơi khó, ngay cả với HS giỏi. Song GV chủ động gợi ý cho HS cả lớp phải đọc, để HS biết ngoài cách đọc văn bản liên tục thông thường như HS vẫn đọc còn có một cách đọc nhanh, đọc thầm để nắm bắt thông tin nhanh, chính xác (phần đông HS đến nay chỉ biết có cách đọc diễn cảm thành tiếng).

Trong bài này, chú ý phần Mở bài, Thân bài, Kết bài, chú ý phương pháp thuyết minh nêu số liệu, nêu ví dụ.